

La fi del passat, vista

El món que hi havia fa deu anys, en els inicis d'EL TEMPS, té poc a veure amb el que tenim avui. Aquests han estat deu anys intensíssims que han posat fi a la vella i estable herència del segle XX i han obert pas a un període de grans dubtes i incerteses. Allà on som avui.

El 10 de març del 1985 EL TEMPS només portava 38 números de rodatge. A la que en aquell moment era la redacció única de València va arribar la notícia de la mort de Konstantin Txernenko, el secretari general del Partit Comunista de la Unió Soviètica. Al matí següent, amb una velocitat del tot inusual, es feia saber des del Kremlin que l'encarregat de substituir-lo era un tal Borís "Gorbatxov". Érem a punt de tancar el número d'aquella setmana, de falles.

a través dels mapes

El director, Francesc Pérez Moragon, em va preguntar què sabíem del nou secretari general del PCUS. Molt poca cosa. Però suficient per a donar una primera idea.

Aleshores EL TEMPS s'imprimia en les instal·lacions que havien estat del *Diario de Valencia*, a la carretera de Montcada. Allà, entre les presses del tancament, ho vaig redactar. L'article apareixeria l'endemà, en la pàgina 32 del setmanari, sota el títol "Gorbatxev, nou dirigent de la Unió Soviètica". El tí-

ARXIU

A l'esquerra, una imatge de la Guerra del Golf. L'atac contra l'Iraq intentava crear les condicions d'un Nou Ordre Mundial que encara no s'ha creat. Dalt, Lituània. El final de la guerra freda ha provocat un renaixement del nacionalisme com no es donava des de la segona dècada del segle XX.

tol era trampós. Perquè de fet EL TEMPS, com tothom aquell dia, sabia molt poques coses d'aquell senyor de qui, per no saber, encara no sabíem ni com escriure el nom –la fixació de dir Gorbatxev va trigar encara mesos–. El paràgraf principal deia: "Representant d'un cert oberturisme dins l'aparell soviètic, Gorbatxev, que va ser el protegit de l'anterior cap de l'estat Iuri Andròpov, està evidentment en condicions d'escometre –si més no per la seua edat– les reformes de la política soviètica que aquesta reclama fa temps. Això sí les lluites pel poder no es manifesten de nou." Això era tot.

Aleshores no ho sabíem ningú però aquell home arribat des de Sverdlovsk havia de fer molt més que reformar l'URSS. Els 10 anys de vida d'EL TEMPS han coincidit amb els canvis més profunds i impressionants que el món ha viscut en la segona meitat del segle XX, en bona mesura gràcies a aquell home que apareixia aleshores per primera vegada a les nostres pàgines.

Una bipolaritat estable. Una ullada als mapes que acompanyen aquest article pot començar a donar pistes. El 1984 el món era un món bipolar. Amb dos centres únics de decisió: Moscou i Washington. Dos centres que, a més, estenien els seus tentacles pertot arreu. Eren els anys de la invasió de Grenada i de l'Afganistan. Del desplegament dels míssils Cruise i SS20 sobre una terroritzada Eu-

El món l'any 1984

El món l'any 1994

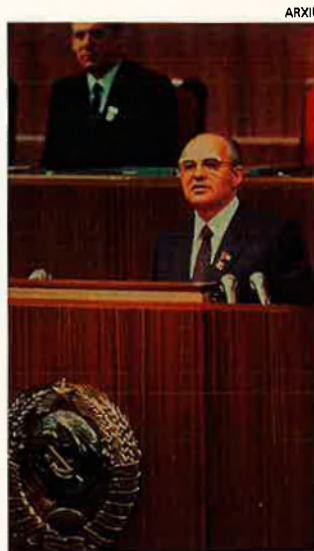
- re   ⬤ Centres de poder   — Blocs econòmics
- o   ⬤ Aliances militars   ⚒ Països socialistes
- ..... Arc de la crisi   🇨🇳 República Popular Xina

INFORMACIÓ: VICENT PARTAL / GRÀFIC: VÍCTOR NAVARRO

ropa. De les bases militars estenen-se per tot el planeta. Eren els anys del miratge roig. El moment en què més països semblaven incorporar-se al bloc socialista. No solament hi havia un continu territorial des de Berlín a Saigon, sinó que el mapa començava a omplir-se de senyals amb la falç i el martell una mica pertot. Al Vietnam, Cam Rahn es convertia en el major port soviètic fora de l'URSS. En canvi avui, encara no fa deu anys, Rússia lluita per mantenir les bases a Crimea. Les mateixes on deu anys enrere l'Esquadra Naval del Mediterrani, competidora oberta de la VI Flota dels Estats Units, tenia el quarter general.

Es cert que alguns havien anunciat el col·lapse del sistema soviètic. Però no s'ho creia ningú. Ni Gorbatxov mateix, que en definitiva només volia reformar el règim i no eliminar-lo. Però una volta oberta la porta, els pobles començaren a marxar. La caiguda del mur de Berlín, el 9 de novembre del 1989, marcà un punt de no retorn. A partir d'aleshores desenes de nacions van ser elevades a la categoria d'estats. Rússia mateix, herava ventafocs de l'antic imperi.

Un món inestable. El final del sistema comunista i del sistema de relacions bipolars ha desencadenat un sistema de relacions in-

Mikhail Gorbatxov ha estat sens dubte l'home de la dècada. Però la revolució desencadenada a l'Est no hauria estat possible sense la força del moviment sindical polonès, dels nacionalistes georgians, dels intel·lectuals txecs...

ternacionals altament inestable. Per bé que apassionant. Ningú no controla del tot grans àrees i els blocs regionals competeixen entre ells, a manca ja d'un enemic extern que els unifique. El Tercer Món, mentrestant, s'enfonsa en un pou sense fons a l'Àfrica, es fa sobtadament ric el sud-est asiàtic i es recupera del malson de les dictadures a Amèrica. Però continua a anys llum de l'envejat Occident, que s'ho mira i s'ho pensa sense decidir què fer. El conflicte de l'antiga Iugoslàvia o la retirada de Somàlia són proves de la confusió regnant. L'antic bloc socialista navega en el caos, a excepció d'uns pocs països ben situats. I les crisis esclaten en cadena augmentant la finestra de perill que hi havia fa deu anys.

Finalment, més enllà dels problemes geopolítics, queda la percepció que aquests deu anys han alterat substancialment els sistemes polítics i la realitat del planeta que vivim gràcies a un velocíssim procés de mundialització i a una revolució tecnològica que ens fa pensar en un futur desconcertant per als nascuts fa més de trenta anys. Són ja reptes de futur, fills de la dècada prodigiosa.

Vicent Partal

(La cronologia dels 10 anys al món es troba en les pàgines 72 a 94.)

felicita la revista **EL TEMPS**
en el seu desé aniversari.

Enhorabona i molts anys de
premsa en català.

